

Oponentský posudek na předloženou habilitační práci

Autor: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

Název: Katolická organizace Orel: Historie tělesné výchovy a sport v českých zemích a Československu do roku 1948

předloženo na FTVS UK Praha

Oponent: prof. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

Předložená habilitační práce PhDr. Tomáše Tlustého, Ph.D. nese název Katolická organizace Orel: Historie tělesné výchovy a sport v českých zemích a Československu do roku 1948. Habilitační práce se zabývá velmi důležitým, doposud téměř nezpracovaným tématem z oblasti dějin tělovýchovy, sportu a širších otázek kinatropologie.

Habilitační práce je členěna do úvodu, dále jedenácti samostatných kapitol a závěru. Součástí publikace je seznam zdrojů a literatury, jmenný rejstřík. Jedná se o publikaci, která byla publikována (České Budějovice, 2022).

Jednotlivé kapitoly vytváří systematický celek, který je strukturován jako chronologický vývoj spolku Orel od jeho počátků v monarchii po rok 1948 v Československu. V úvodu autor krátce vymezuje cíle práce. Následující kapitoly jsou již rekonstrukcí postupného vývoje spolku. Rekonstrukce diskuse a činnosti spolku spočívá na primárních pramenech. Hlavní oporu tvořil spolkový tisk (časopis Orel) a vybrané archivní prameny k činnosti spolku (zejména prameny uložené v Národním archivu, v Archivu Orla, v Archivu Národního muzea).

V jednotlivých kapitolách autor sleduje jak institucionální vývoj spolku (sjezdy, počet členů, vývoj počtu místních organizací, analýza členské základny, aspekt členek žen), dále otázku tělovýchovnou (aspekty rozvoje tělovýchovných cvičení, sportovních aktivit pěstovaných ve spolku), aspekt branné výchovy a širší zasazení vývoje spolku a jeho činnosti do obecně

historického vývoje v českých zemích a v Československu. Samostatnou kapitolu tvoří odkaz na tradice Orla ve Slovinsku, „kolébce“ Orla. Důležitou součástí je tak sledování mezinárodních vztahů a orientace Orla – jeho vztahy nejen slovanské, ale i celkově mezinárodní. Analýza daných oblastí se zakládá na detailní analýze a informacích ze spolkového tisku. Čtenáři se tak dostává do rukou publikace, která jej velmi detailně a systematicky seznámí (místy až příliš detailně) se spolkovou činností a chronologickým vývojem Orla. Jedná se nepochybně o důležitý přínos do doposud minimálně zpracované problematiky katolického cvičenectví v českých zemích. Autor se zaměřuje nejen na otázku cvičení, závodů, sletů, kurzů pro vedoucí a programovou analýzu spolku, ale i na souvislosti s brannou výchovou a s vývojem mezinárodního katolického tělovýchovného hnutí. Autor tak zaplňuje mezeru v dosavadním bádání a otevírá prostor pro další výzkum hned několik otázek a okruhů (proměna tělovýchovných aktivit v Orlu v kontextu politickém, tělovýchovném).

Co čtenář bude očekávat v hlubší míře od publikace? V úvodu by autor měl jasněji vymezit kladené otázky a uvést dosavadní stav bádání. Jednotlivé kapitoly nestaví do popředí interpretační pohled na činnost a vývoj spolku. Bylo by zajímavé ještě hlouběji analyzovat vztahy Orla a německého katolického cvičenectví v českých zemích a pracovat s dynamikou národního utváření a národní emancipace při analýze daného tématu. Rovněž by bylo zajímavé více zdůraznit rozdíly a tendence ve vývoji cvičení v Orlu a v katolickém cvičeneckém hnutí pro mladistvé a dospělé, pro muže a ženy. V neposlední řadě by čtenář získal hlubší vhled, pokud by vývoj spolku Orel byl komparován s tendencemi a programovým směřováním v dalších tělovýchovných organizacích daného období v českých zemích a v Československu. Rovněž by byl podstatný i pohled společensko- a politicko-instrumentalizační, tedy jakou roli sehrávalo katolické tělovýchovné hnutí v rámci politického života a konzervativního programu katolického tábora v českých zemích a v ČSR? Rovněž by bylo zajímavé nahlížet zpracovanou problematiku z hlediska dějin těla, tedy jak „katolické tělo“ bylo v jednotlivých obdobích

tematizováno, nahlíženo, „konstruováno“? Autor se k jednotlivým oblastem vyjadřuje a částečně je i analyzuje. Jedná se tedy z velké části spíše o náměty pro další výzkum a další etapu v zpracovávání tématu.

Celkově konstatuji, že předložená publikace splňuje nároky kladené na práce habilitační. Je výsledkem dlouhodobého, systematického odborného zájmu autora. Publikace představuje důležitý přínos pro obor, využívá primárních pramenů a analyzuje téma do hloubky a zasazuje jej do širších kulturních a politických souvislostí.

Pro případnou diskusi k tématu publikace bych doporučil zaměřit pohled autora na „kulturní“ přínos spolku Orel pro národní a občanskou emancipaci v českých zemích monarchie a v ČSR.

v Praze, dne 16.5.2023

prof. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

FPHP TU Liberec a FF UK Praha

